

Összefonódó szálak

BOLGÁR–MAGYAR TEXTILKIÁLLÍTÁS
HÁROM BUDAPESTI KIÁLLÍTÓTÉR BEN

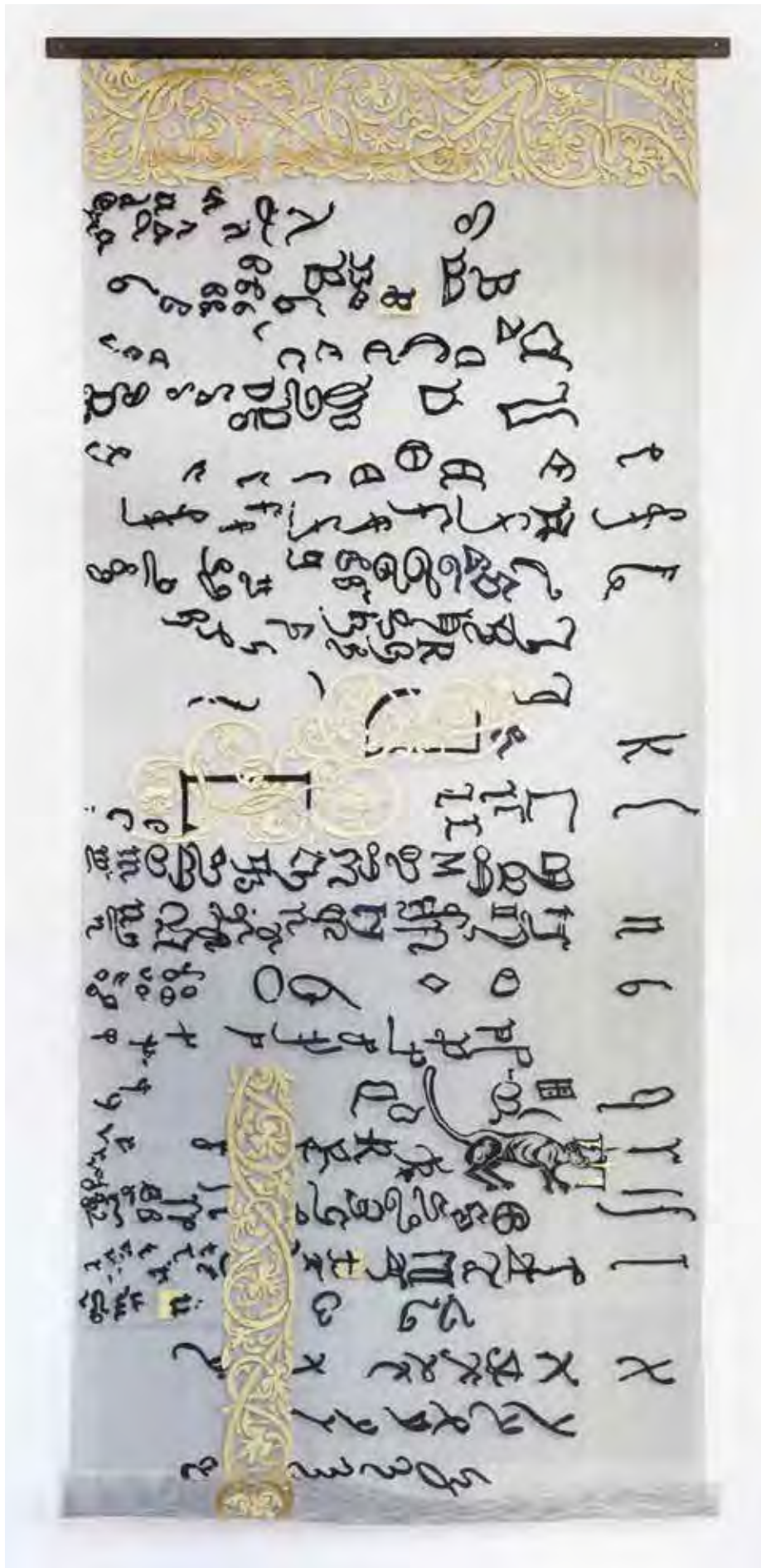

Összefonódó szálak című kiállítás (részlet) | Interlacing threads (exhibition photo) | MKISZ Andrassy úti kiállítótere, Budapest, 2020
Fotó: Rékasy Bálint

A Magyar Kárpitművészek Egyesülete (MKE) és a Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetsége (MKISZ) a Bolgár Művészek Szövetsége Textil Szakosztályának alkotóit és a Bolgár Kulturális Fórum textilművész tagjait egy közös kiállításra invitálta.

A több mint száz alkotást bemutató, reprezentatív bolgár–magyar tárlat voltaképp egy kiállítás volt három helyszínen: az MKISZ Andrassy úti kiállítóterében, a B44 Bolgár Galériában és a Magyar Kárpitművészek Egyesületének Műhely Galériájában. A kétnapos programsorozat nyitóeseménye 2020. március 6-án, pénteken két helyszínen zajlott, a szövetség Andrassy úti székhelyén, majd a Bajza utcai Bolgár Galériában, ahol a bolgár tavaszünnep rituális elemeit is megidéztek. 7-én, szombaton nyílt meg a kiállítás harmadik része az MKE családias hangulatú Műhely Galériájában.

A kiállítás előzményét a Magyar Kárpitművészek Egyesületének reprezentatív bolgáriai bemutatkozása jelentette. A 2018 őszén *Szálakba zárt történetek* címmel a Szófia Magyar Intézetben megrendezett kiállításnak – ahogy a mostani tárlatnak is – Kneisz Eszter kárpitművész volt a kurátora. A tárlat egy vándorkiállítás, az úgynevezett Szál-sorozat egyik állomása volt, annak keretében valósult meg a *Szál variációk* 2018 tavaszán a Bukaresti Magyar Intézet közreműködésével, valamint a Román Nemzeti Irodalmi Múzeumban a *Mesélő szálak*, majd 2019-ben Bakuban a *Szálak közti harmónia*. A Szófiában kialakított szakmai és baráti kapcsolatok fonalát tovább göngyöltve Kneisz Eszter Michaela Padevával, a bolgár szövetség textilszakosztályának vezetőjével együttműködve arra törekedett, hogy minél változatosabb és sokszínűbb képet ismerhessünk meg a kortárs életművekből.

BENEDEK Noémi: Itt kezdődik a könyv
Noémi **BENEDEK**: The book begins here
2003, fémhálón selyem és aranyfonal,
hímzés, az eredetileg fekvő mű mérete:
100x250 cm
Fotó: Rékasy Bálint

Anna BOYADJIEVA: Ruha ›
Anna **BOYADJIEVA**: Dress
1997, fémhuzal, textilszál,
cellulóz, 95x85x20 cm
Fotó: Rékasy Bálint

^
Dima NEDIALKOVA KAPRIEVA: A télkirálynő
 Dima NEDIALKOVA KAPRIEVA: The Winter Queen
 2006, pamut, gyapjú; szövés, 150x70 cm
 Fotó: Rékasy Bálint

< **Michaela PADEVA: Szorosan a nyakam körül**
 Michaela PADEVA: Feels tight around my neck
 2001, textilkollázs, 250x50 cm
 Fotó: Rékasy Bálint

Vladimir JOSSIFOV – Sandra STOYCHEVA: Kutyából
 Vladimir JOSSIFOV – Sandra STOYCHEVA: From my dog
 2019, facspisszel rögzített kutyaszőr, fémváz, 20x20x20 cm
 Fotó: Rékasy Bálint

Galya GEORGIEVA: Érkezik a tavasz
 Galya GEORGIEVA: There comes spring
 2019, fólia, plexiüveg, pamut tüpárna, gyapjú, cérna, különböző méretek
 Fotó: Rékasy Bálint

Jelen válogatás most is arról tett tanúbizonyságot, hogy a textil mindmáig az a művészeti terület szerte a világban, amely képes számos gondolatot és irányzatot integrálni a tradicionális népi kézművestechnikáktól a konceptuális művészetig. Amikor a bolgár és a magyar textilek párbeszédet folytattak egymással a falakon, azt láttuk, hogy kiegészíti, illetve erősíti egymást a karakterében játékosabb, kísérletezésre nyitottabb, az avantgárd, pop-art, konceptuális elemeket is felvonultató bolgár textil és a „Ferenczy Noémi köpönyegéből kibújó”, a hagyományörző modernitás ethoszát követő magyar gobelin- és textilművészet.

A hagyományos haute lisse technikából kilépő utak elképesztő variabilitást mutatnak. A száznál több művet bemutató bolgár–magyar seregszemle alkotásaiban az egyetlen közös vonás, hogy valamilyen szálstruktúra majd mindegyik opusban megjelenik. „Összefonódnak a szálak” stílus és mondanivaló terén is, hiszen a falakon jól megfér egymás mellett a hagyomány és az újítás, az ünnepélyesség és a „kisvilág”, az egyéni hangulatok, történetek elmesélése, a nemes és hétköznapi anyagok. Az alkotók mindannyian professzionális textil-, illetve kárpitművészek, akiknek művészi identitásában, egyéni stílusában a modernitás – Németh Lajos gondolatmenetét követve – a hagyományhoz való sajátosan kialakított viszonyulásban érhető tetten leginkább. A kiállítás anyagára összességében jellemző, hogy a 20. századi irányzatok egyéni, játékos reflexiói valósultak meg egyéni tartalmi elemekkel, leginkább naplószerűen, illetve vallomásos módon.

Anyaghasználatban rendkívüli változatosság jellemezte a tárlatot a természetes anyagoktól a poliészteren át egészen a rézszálig terjedően.

Túlzás nélkül állítható, hogy a textilművészet elsősorban a nők művészete, ennek folyamányaként a kiállított darabok bolgár–magyar nőművészeti megnyilatkozásként is befogadhatók voltak. Számos olyan művet láthattunk – s itt elsősorban a bolgár anyagra utalok –, amelyek értelmezhetőek voltak feminista aspektusból is, ugyanis tematikusan megjelentek bennük a női élet korszakai, a szerelem, az anyaság, a testkép, továbbá ezek anomáliái. Erős a pop-art, illetve a többnyire szintén feminista karakterű recycled art ihletése is a bolgár munkákban, de például a hímzés műfajának ironikus újraértelmezésére is izgalmas példákat láttunk. Figyelemre méltók voltak az impozáns tértextilek, és igen szembeűnőek a kapcsolódások az op-art, illetve a ready-made művészethez is.

Annak a tényezőnek, hogy a bolgár alkotások inkább a játékos modernitást, a magyar művek pedig a konzervatívabb karaktert (a hagyományörző modernitást) képviselik, elsősorban művészettörténeti oka van: a magyar gobelinművészet megújítójaként számontartott Ferenczy Noémi szellemének máig ható jelenléte. Művei és tanári munkája következtében vált a 20. század magyar gobelinművészete önálló műfajjává, és emelkedhetett fel a grand art kategóriájába. Nélküle bizonyára a magyar gobelin más utakra tért volna. Ferenczy Noémi példaadó jelenléte, illetve a Balogh Edit képviselte vezetői irány ad erőt, inspirációt a Magyar Kárpitművészek Egyesületében folyó kitartó és fegyelmezetten elvégzett munkához, amelyet a művészetszerető közönség a hónapokig, sokszor évekig készített egyéni és közös munkával¹ készülő új alkotásokban élvezhet.

SIPOS Éva: A folyó sötét lemez | Éva SIPOS: The river is a dark sheet | 2012, francia kárpit, 90x140 cm
Fotó: Rékasy Bálint

MÁLIK Irén: Így kezdődött... | Irén MÁLIK: That's how it began... | 2010, gyapjú, francia kárpit, 70x70 cm
Fotó: Rékasy Bálint

A magyar anyag azt a benyomást erősítette a szemlélőben, hogy a zsinórmértéket a textilművészet számára Magyarországon máig Ferenczy határozza meg, aki a kézzel készített, a tervezés és kivitelezés teljes egészét egy személyben végigvivő, és nem melleleg, voltaképp szerzetesi, vallásos áhítattal a munkához közelítő gobelinszövést képviseli.

Végigsétálva a három kiállítóteret megtöltő, gondosan rendezett kiállításon a látogatónak nem maradt hiányérzete. Kijelenthető, hogy valóban reprezentatív sereg-szemle, szimpózium igényű kiállítás jött létre.

Köszönhető ez elsősorban a kurátori munkát végző Kneisz Eszternek, aki vallja, hogy a textil az elmúlt években ismét virágkorát élő műfaj: mind az izgalmas térbeli megoldásokkal, témákkal előrukkoló, a hagyományos (horgolás, kötés, hurkolás, hímzés) technikákat új mondanivalóval és stílussal újragondoló ún. kísérleti textilt², mind a monumentális és reprezentatív, Európa fényeit a jelenben is felvillantó ún. haute lisse gobelint illetően.

Örömteli, hogy a magyar kárpitművészet az utóbbi időszakban egyre pezsgőbb és nemzetközibb kiállítás-életet él, elég csak az utóbbi évek nagyobb kiállításaira, például a *Kárpit 3 – Apokalipszis vagy globális fenntarthatóság*

címmel rendezett nemzetközi kortárs kiállításra, vagy a Rómában, Bukarestben, Bakuban megrendezett, s az ősszel remélhetően Helsinkiben is megvalósuló csoportos tárlatokra utalni.

KNEISZ Eszter: Kint és bent | Eszter KNEISZ: Outside and inside
2008, gyapjú, pamut, szövés, 197x105 cm

Fotó: Rékasy Bálint

KISS Katalin: Maszk III. | Katalin KISS: Mask III
1991, gyapjú, francia kárpit, formára szőtt minitextil, 28x17 cm

Fotó: Kiss Katalin

A harminc bolgár és harminckét magyar alkotó munkáját felvonultató kiállítás a bolgár–magyar textilművészek együttműködésének, szakmai barátságának, illetve a Magyar Kárpitművészek Egyesületének nemzetközi véréramba kerülésének csak egy állomása, bízunk a folytatásban!

MOLNÁR Eszter
művészettörténész

(Összefonódó szálak. Magyar Képzőművészek és Iparművészek Szövetségének Andrássy úti kiállítóterme, B44 Bolgár Galéria, Magyar Kárpitművészek Egyesülete Műhely Galériája, Budapest, 2020. március 6–14.)

1. A kilencvenes évektől kezdve a Magyar Kárpitművészek Egyesülete visszatért a monumentális kárpithoz, amelyet az alkotók közösen terveznek és kiviteleznek. Ezzel a konzervatív s egyben újító gesztussal, az egész nemzetet képviselő történelmi témákat feldolgozó, egyedülálló kollektív kárpitműveket (mint például a *Kárpit határok nélkül*, a *Corvin-kárpitok*, a *Szent István és műve* és a 2019-ben befejezett *Szent László-kárpit*) hoztak létre.

2. Vö. *Szálak közti harmónia* (kiállítási katalógus), a kiállítást rendezte és a kötetet szerkesztette Kneisz Eszter, Azerbajdzsáni Nemzeti Szönyegmúzeum, Baku, 2019.